

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 492. Quid & quotuplex sit pœna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

illos, si sua defendant, occidendo, ut fieri solet in bello justo, dum v. g. civitas aliqua aliter occupari non potest, quin simul innocentes occidantur aut lædantur cum nocentibus, qui damnum intulerunt. Covar. l. c. §. hinc ni fallor. Sexto: ut respublica vel Princeps, contra quem indictæ repressaliæ, prius admonitus compensationem facere vel imperare neglexerit, ira ferè Pirh. l. c. ex Sylv. l. c.

3. Resp. ad tertium: repressaliæ indici vel con-

cedi non possunt contra personas ecclesiasticas vel bona earum, utpote quæ gaudent eodem privilegio quo ipsæ personæ, neque concessæ ad illas extendendæ; cum repressaliæ sint odiosæ, adeoque non extendendæ, sed restringendæ. Sed neque extendendæ ad Scholares juxta Authen. habita c. ne filius pro patre, quæ, licet loquatur de Studentibus in aliis facultatibus, maximè in jure canonico. Gl. in cit. c. cisi. unic. b. t. in 6. de quo plura Sylv. l. c. n. 8.

TITULUS XXXVII.

De Pœnis.

CAPUT I.

De pœnis in genere.

Quæst. 492. Quid & quotuplex sit pœna?

1. **R** Esp. ad primum: pœna propriè loquendo est noxæ vindicta. l. aliud est ff. de V. S. sive supplicium quo quis ob culpam punitur, quippe sine qua regulariter nemo punitur. Dico regulariter; nam in crimine læsæ majestatis etiam filii innocentes in detestationem paterni criminis puniuntur. l. quisquis C. ad Leg. Jul. Majest. item in quibusdam aliis casibus, ubi justa causa subest, ad terrorem ceterorum etiam innocentum, quod indicat reg. Jur. in 6. sine culpa, nisi subsit causa, nemo punitur.

2. Resp. ad secundum: pœna in genere multifariè dividitur, & quidem primò in civilem & criminalem; civilis est, quæ non tam tendit ad vindictam publicam & coercionem delictorum seu publicæ disciplinæ emendationem, quàm ad privatum commodum, seu partis læsæ satisfactionem, & hinc strictè loquendo pœna merè civilis non est pœna, quia rationem vindictæ publicæ non habet. Subdividitur in conventionalem, quæ à privata contrahentium conventionione dependet, seu mutuo eorum consensu contractui adjicitur, ut is firmiter observetur, solvenda ab eo, qui, quod conventum, non observat, & si uterque contravenit contractui, à neutro præstanda, cum paria delicta quò ad pœnam privatam mutua compensatione tollantur. l. si ambo, ff. de compens. in eo verò, num, si contractus ex parte solum non observatus, v. g. dum conventum, ut nisi mille accepta restituantur statuto die, solvantur 500. & dicto die non restituantur nisi 500. sufficiat pro pœna solvi 25. in eo, inquam, non conveniunt AA. Arg. c. suam nos. h. t. sufficere in hoc casu solvi mediam partem conventæ pœnæ, & sic juris civilis rigorem, permittentis in eo casu exigere totam pœnam l. stipulationum §. fin. & l. in executione. §. 6. ff. de V. O. correctum per jus canonicum tenent cum Gl. in cit. C. suam nos. v. persolvatis. Innoc. Abb. n. 6. Beronius in c. dilecti. de arb. n. 82. ad quos accedere videntur Sarmiento f. 5. select. c. 6. n. 11. Zoel. in cit. l. stipulationum n. 5. Fachin. l. 10. conrovers. l. 263. contrarium tenentibus Cabedo divers. jur. arg. l. 2. c. 18. à n. 1. & aliis, ex ea ratione, quod jure civili inducta totius pœnæ solutio injustitiam non contineat, neque Papa verbo ullo meminerit istius correctionis juris civilis; vide de his futius Wiestn. h. t. à n. 4. Porro ad has pœnas con-

ventionales reducuntur pœnæ testamentariæ, quæ à restatoris dispositione originem ducunt, jure quidem veteri prohibitiæ, sed jure novo restitutiæ, §. fin. Inst. de legat. l. unic. C. de his, quæ pœna nom. Lauterb. in ff. h. t. §. 2. Item subdividitur in legalem, quæ est pœna civilis, imposita per leges pro reparatione damni illati vel propter contumaciam aut contemptum, & in judicalem, quæ à Judice ad æstimationem damni illati imponitur.

3. Pœna criminalis, quæ, ut dictum est, tendit ad vindictam publicam, respicit interesse publicum, quàmque exigit vigor disciplinæ publicæ, l. 9. §. 1. ff. de Publican. qualis est non tantum relegationis, fustigationis, carceris, sed etiam quæ fisco applicatur. Carpz. pr. crim. q. 102. n. 29. & 30. Variè quoque subdividitur, ac primò quidem in capitalem & non capitalem; capitalis est, quæ adimitur vita hominis vel naturalis vel civilis. Capitales vitam naturalem adimenes dicuntur ultimum supplicium, pœna mortis, sanguinis, & apud Hebræos erant quatuor, nimirum ignis. Levit. 20. v. 15. lapidatio, Num. 15. v. 36. Gladius, Deuter. 13. v. 15. suspendium è ligno. Deuter. 21. v. 22. seu strangulatio, quam quidam accipiunt pro Crucifixione, utpote in omni antiquitate pœna celeberrima & gravissima, fervorumque propria, quæ damnatus post flagellationem crucisque exportationem, nudè extensis brachiis ad superiores ejus antennas manibus dextraque prius, pedibus vero ad stipitem duobus clavis ferreis affigebatur, atque stillante sanguine & fame enecabatur. Liplius tract. de cruce l. 3. c. 2. cui Constantinus M. in venerationem Passionis Dominicæ inter Christianos substituit furcam. Lipl. l. c. c. 14. Gothofridus ad l. 28. ff. h. t. Lit. G. jure verò civili nostro sunt gladius vel ferrum, id est, decollatio, l. 8. §. 1. ff. h. t. damnatio in furcam seu suspendium, l. 28. ff. h. t. vivi concrematio cit. l. 28. objectio bestiis, l. 11. §. fin. ff. h. t. à qua differt condemnatio ad bestias, l. 25. §. 3. ff. h. t. Carpz. pr. crim. q. 128. n. 26. submersio in aquis, l. 9. ff. ad Leg. Pomp. de Parricid. & c. Pœnæ capitales non adimenes vitam naturalem, sed solum civilem sunt ademptio libertatis, nimirum damnatione ad metallum, & ad opus metalli, quæ differunt, l. 8. §. 6. l. 17. ff. h. t. quæ, si sit in perpetuum, simul tollitur cum libertate civitas, ita ut eâ damnati statim servi efficiantur, cit. l. 17. §. 1. cujus loco hodie successit damnatio ad triremes, Carpz. l. c. q. 129. n. 8. quibus æquiparantur exilium perpetuum, ban-

nus imperialis. Reiffenst. *h. t. n. 4.* si verò non est perpetua, sed temporalis, est pœna civilis, *cit. L. 28. §. 1.* Pœna non capitalis, seu neque mortem naturalem, neque civilem adferens, est damnus illarum cum infamia, v. g. prohibitio alicujus actus, aut depositio ab aliqua dignitate, *cit. L. 28. Lauterb. h. t. §. 5.* tales sunt relegatio, fustigatio, membri amputatio (puta auris, digitorum, manus, vel linguæ. *Ord. Crim. a. 107. 108. 159. 198.*) incarcerationio, stigmati inultio (quæ tamen in facie fieri prohibetur, per rationem indicatam in *L. 17. C. h. t. & DD. ibi*; etiamsi per statutum imponeretur, ut *Myns. cent. 2. obs. 46.* quæ tamen etiam in singularibus casibus quandoque adhibetur) *L. capitalium ff. h. t. L. 17. c. h. t.* His adnumeranda damnatio in opus publicum extra opus metalli, v. g. in Salinas, *cit. L. 28. §. 1. L. 8. §. 8. ff. h. t.* item multa pecuniaria fisco applicanda. *L. 2. ff. de P. §. 1. confiscatio bonorum, Lauterb. h. t. §. 7.* expositio in numellis, *Besold. Th. pr. h. v. extensio membrorum, Wippen. Carpz. h. c. n. 39. & seq.* damnatio ad t'remes, intellige, non perpetua, moderato quodam sunt corporis afflictiva; quæ ita moderandæ, ut reus inde non moriatur, juxta *Ord. crim. a. 196. & L. 8. §. 3. ff. h. t.* unde in persona debili, et si atrocitas facti requireret severiorem, moderatio tamen adhibenda ob vitæ periculum, ut & in femina lactante, ne infanti alimentatio subtrahatur. *Carpz. l. c. q. in 29. n. 24. in fine.*

4. Resp. tertio: dividitur ulterius pœna in ordinariam & extraordinariam seu arbitriariam. Ordinaria dicitur, quæ in jure expressa & determinata, sive quam lex, Princeps aut consuetudo induxit. Extraordinaria seu arbitriaria, quæ nullâ lege, statuto, vel consuetudine definita, sed extra ordinem à Judice imponitur juxta arbitrium & prudentiam illius pro qualitate delicti & variis circumstantiis, ut sit, ubi lex actum quidem prohibet, sed pœnam non statuit, aut saltem non determinat, sed Judici determinandam relinquit. Item dividitur in positivam, quæ ad sui executionem externam actionem sive ipsius delinquentis vel alterius, puta, solutionem verberationis requirit, & negativam seu privativam, quæ talem actionem non requirit, consistens v. g. in beneficii vel officii, fructuum, usus, ordinum amissione, *Castrop. rr. 3. d. 2. p. 1. n. 1. Pirh. h. t. n. 3.* Ac denique in spiritualem seu ecclesiasticam, quorum alia est vindicativa, alia medicinalis, ut sunt censura ad emendationem, ideòque ad certum tempus inflicta; & in temporalem, seu non spiritualem, de quarum singulis in specie paulò infra.

Quæst. 493. An & quæ pœna ipso jure lata seu per legem annexa delicto ante omnem sententiam Judicis, etiam declaratoriam, sint subeunda?

Resp. Videndum de hoc *me lib. 1. quæst. 125. fusè agentem.*

Quæst. 494. An & quis Judex minuere vel augere possit pœnam ordinariam seu à jure latam, aut etiam arbitriariam?

1. Resp. quò ad primam partem videri de hoc *me posse lib. 1. q. 18.*

2. Resp. Ad secundum; arbitriaria pœna cum regulari debeat ex qualitate delicti & personarum, *Guazzin. rr. ad defens. inquisitor. Tom. 2. defens. 33. c. 4. n. 7.* Judex considerare debet senectutem, juventutem, ebrietatem, iram, ignorantiam, magnam virtutem excellentiam, utilitatem reipublicæ; arbitrium enim hic accipitur non pro arbitrio libero &

absoluto, sed pro arbitrio regulato à recta ratione, sive pro arbitrio boni viri, atq. *L. Societatem. ff. pro Socio*, unde licet hodie dum omnes pœnæ sint arbitriaræ, ut *Guazzin. l. c. c. 16. n. 2. Engels. h. t. n. 5. Vallens. §. 4. n. 3.* possitque Judex, etiam inferior, hoc tempore pœnas legum moderari pro varietate circumstantiarum, locorum, personarum, ubi tamen non esset causa aliqua aggravandi aut minuendi pœnam, tenetur Judex pœnam legis exequi, nec esset locus arbitrio, cum virtute arbitrii concessi Judici inferiori non possit is aliquid facere non consonum iuri seu legibus, ut latè probat *Menoch. de arb. Jud. q. 9. n. 3. q. 77. n. 4. q. 87. n. 2.* juxta illud *L. 1. §. sed non ff. ad S. C. Turpil. facti* quidem quæstio in arbitrio Judicis est, pœnæ verò persecutio non ejus voluntati mandatur, sed legis auctoritati reservatur; & *c. summopere 11. q. 4.* cum leges fuerint institutæ & confirmatæ, non licebit Judici de ipsis judicare, sed secundum ipsas; nihilominus sicut stante dubio aut diversâ legum intelligentiâ, Judex semper inclinare debet in partem mitiorem, juxta *reg. 30. jur. in 6. in obscuris minimum est sequendum. & L. factum ff. de reg. jur. in pœnalibus causis benignius est interpretandum*, ita circa reos in gravioribus criminibus legitime convictos non nimius clemens esse debet Judex, ne malefactores sensim multiplicentur, ipsique liberati graviora perpetrent, ac proinde præ oculis habenda Judici, *L. respiciendum. ff. h. t.* data Judicibus in hæc verba: *respiciendum est judicanti, ne quid aut durius aut remissius constituat, quam causa deposcat, nec enim aut severitatis aut clementia gloria affectanda est, sed propenso judicio, prout quæque expostulat, statuendum est, planè in levioribus causis proniores ad lenitatem Judices esse debent, in gravioribus pœnis severitatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi.*

Quæst. 495. Num pœna arbitraria extendere se possit ad pœnam mortis?

Resp. cum communiore: quamvis de jure vel consuetudine non sit imposta pœna mortis, si tamen atrocitas & qualitas delicti ob speciales circumstantias id expostulet, potest Judex, etiam non supremus, pœnam mortis imponere, cum pœna imponenda secundum qualitatem delicti. Ita arg. *c. non asseramus. 24. q. 1.* tenent cum *gl. in §. in Summa. Inst. de Injuriis. Zoël. h. t. n. 15.* allegans *Abb. Engels. h. t. n. 2. Guazzin. l. c. defens. 33. c. 16.* citatis aliis. *Reiffenst. h. t. n. 1.*

Quæst. 496. An & in quos præter fontes pœnæ cadant, extendant que se etiam ad bruta & res inanimatas?

1. Resp. primò: Pœnis subjiciuntur solùm fontes seu homines dolosi, facinorosi, & noxii; pœnæ enim suos tenent authores, & metus ulterius non progreditur, quam reperitur delictum. *L. 22. c. h. t. L. 74. & L. 155. ff. de reg. jur. c. 12. 23. eod. in 6.* Unde nec dominus pro servo puniendus. Estque generalis regula: nullum pro alterius delicto puniri debere, ut pluribus exorat *Farin. L. 1. pr. crim. tit. 3. q. 24. n. 1. Covar. 2. Var. c. 8. num. 7.* *Castrop. rr. 3. d. 2. p. 6. n. 1.* Unde nec dominus innocens ob delictum servi punitur. *L. 1. §. 12. ff. de vi & vi armata*, nec uxor pro marito, *L. 24. C. de donat. inter vir. & uxor.* nec filius pro patre. *L. 26. ff. h. t. & tot. t. C. ne filius pro patre.* nec pater pro delicto filii. *c. 2. de delict. puer. Levit. c. 14. Deuter. c. 24.* Unde ob crimen lætæ majestatis filii privantur legitimâ, quæ illis obvenire debebat, quia ea